

КЛАСИФІКАЦІЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ: ПОЛЬСЬКІЙ ПІДХІД

CLASSIFICATION OF FORENSIC EXAMINATIONS: POLISH APPROACH

Дуфенюк О.М.,

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики
факультету № 1 Інституту з підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Львівського державного університету внутрішніх справ

Стаття презентує огляд польського підходу до питання класифікації судових експертиз у кримінальному провадженні. На підставі аналізу польської наукової літератури криміналістичного спрямування автором виділено чотири критерії (галузь науки, мистецтва чи вмінь; спосіб опрацювання експертизи; процесуальна позиція експертизи; обов'язок скористатися послугами експерта), у межах яких розглянуто понад тридцять п'ять видів та підвидів судових експертиз. Водночас зауважено, що проведену класифікацію не слід вважати вичерпною, адже судова експертиза як правовий інструмент постійно розвивається для якісного забезпечення цілей отримання висновку експерта та використання його в суді.

Ключові слова: судова експертиза, кримінальне провадження, польське право, криміналістика, висновок експерта.

Статья представляет обзор польского подхода к вопросу классификации судебных экспертиз в уголовном производстве. На основании анализа польской научной литературы криминалистического направления автором выделены четыре критерия (область науки, искусства или умений; способ обработки экспертизы; процессуальная позиция экспертизы; обязанность воспользоваться услугами эксперта), в рамках которых рассмотрены более тридцати пяти видов и подвидов судебных экспертиз. Вместе с тем обращено внимание на то, что сформулированную классификацию не следует считать исчерпывающей, ведь судебная экспертиза как правовой инструмент постоянно развивается для качественного обеспечения целей получения заключения эксперта и использования его в суде.

Ключевые слова: судебная экспертиза, уголовное производство, польское право, криминалистика, заключение эксперта.

The article presents a review of the Polish approach to the classification of forensic examinations in criminal proceedings. On the basis of the analysis of Polish scientific literature in the forensic field, the author identified four criteria (the branch of science, art or skills; the way of processing the examination; the procedural position of the examination; the duty to use forensic expert services), in which more than thirty five species and subspecies of forensic examinations have been considered. At the same time, particular attention has been paid to the fact that the suggested classification should not be considered as finished, because forensic examinations as a legal tool is constantly evolving for the aim of ensurance the quality of expert's opinion and using them in the court.

Key words: forensic examination, criminal proceedings, Polish law, criminalistics, expert opinion.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток можливостей експертних досліджень, висока точність результатів, зменшення суб'єктивізму експерта, запровадження інноваційних технологій, постійний обмін досвідом із метою недопущення суттєвого дисбалансу в науково-експертному забезпеченні кримінального провадження в різних країнах – основні глобальні «тренди» розвитку сучасної європейської *forensic science*. В Україні розвиток цього правового інституту не матиме успіху, якщо не буде змоги аналізувати закордонні добрі практики та враховувати нові підходи використання спеціальних знань у кримінальному процесі. Зокрема, доцільно звернути увагу на досвід Республіки Польща, вивченню якого присвячено цілу серію публікацій автора [1–8]. Звісно, не йдеться про сліпе копіювання механізмів, норм, методів, бо й у наших колеґ існує багато проблем функціонування інституту судових експертиз. Більш докладно ця тема презентована в останньому розділі монографії «Експертиза у кримінальному провадженні за законодавством України та Польщі: порівняльне дослідження» [9]. Радше йдеться про розширення горизонтів знання, ознайомлення наукової спільноти із цими добрими практиками та підходами, а також із недоліками для змоги їх уникнути у власному поступі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Грунтовних праць українських учених, предметом дослідження яких було б питання судових експертиз у польському кримінальному процесі, знайти не вдалося, тому в основу пропонованого дослідження лягли фахові роботи суто польських науковців: Т. Беднарека (Т. Bednarek), К. Бронівської (К. Bronowska), Т. Відли (Т. Widła), Й. Вуйцікевича (J. Wójcikiewicz), А. Габерле (А. Gaberle), П. Гірдовія (Р. Girdwoyń), Е. Грузи (Е. Gruza), Ю. Гургуля (J. Gurgul), К. Пахніка (К. Pachnik), Й. Студжінської (J. Studzińska), Т. Томашев-

ського (Т. Tomaszewski), Б. Холиста (В. Hołyst), М. Хрехоровіч (М. Hrehorowicz), М. Цалкевіч (М. Całkiewicz), П. Чарнецького (Р. Czarniecki) та ін.

Метою статті є класифікація судових експертиз у кримінальному провадженні в інтерпретації польських колеґ на основі аналізу фахових наукових джерел криміналістичного спрямування.

Виклад основного матеріалу. У польській науці існують численні критерії для класифікації судових експертиз. Найбільш вдалою здається класифікація судових експертиз, запропонована в посібнику «Криміналістика – тобто мова про слідчі методи» [10, с. 248–255]. Беручи за методологічну основу підхід колективу авторів цього видання, можна виокремити такі критерії для класифікації судових експертиз у кримінальному провадженні.

Критерій 1. Галузь науки, мистецтва чи вмінь.

Тут виділяють такі види судових експертиз:

- експертизи судово-медичні;
- експертизи психіатричні;
- експертизи психологічні;
- експертизи бухгалтерські;
- експертизи криміналістичні й ін.

У кожній із цих груп експертиз можна виокремити підвиди. Наприклад, криміналістичні експертизи можна розділити на такі підвиди:

– *експертизи в галузі криміналістичної тактики* (стосуються таких проблем, як *modus operandi* виконавця злочину, його психологічного профілю, сфери і напрямів побудови версій, планування дій, оцінки емоційних слідів і можливості існування слідів у пам'яті);

– *експертизи в галузі криміналістичної техніки* (стосуються досліджень конкретних видів слідів. У цій категорії польські фахівці вирізняють додатково три групи експертиз:

1) експертизи суто криміналістичні (експертизи *sensu stricto*), мета, а також засоби і методи проведення яких опрацьовані криміналістичною наукою:

- експертизи дактилоскопічні;
- експертизи механоскопічні;
- експертизи вогнепальної зброї та слідів її використання;

- експертизи почерку і документів та ін.;

2) експертизи, мета яких визначена функціями криміналістики, однак засоби і методи їх проведення опрацьовані іншими галузями наук (експертизи *sensu largo*):

- хімічні експертизи;
- фізичні експертизи;
- біологічні експертизи;
- антропологічні експертизи;
- токсикологічні експертизи та ін.;

3) експертизи нові, які поступово стають криміналістичними експертизами (експертизи *in statu nascendi*), незважаючи на те, що елементи їх методик опрацьовані в інших галузях науки. Проте саме криміналістична наука не тільки надала таким експертизам цільового скерування, але й доопрацювала й об'єднала елементи методики їх проведення в цілісну систему:

- експертизи фоноскопичні;
- експертизи одорологічні (осмологічні);
- комплексні експертизи ДТП;
- експертизи мікрослідів;
- експертизи ДНК;
- експертизи фізіодетекції та ін.

Слушно зазначають польські фахівці, що спільною ознакою більшості криміналістичних досліджень є їхній інтердисциплінарний характер, що охоплює досягнення багатьох наук. Проте йдеться не про механічне перенесення цих досягнень у сферу криміналістики, а про їх творчу адаптацію і використання [10, с. 249].

Варто також звернути увагу на результати соціологічного опитування суддів у кримінальних провадженнях, згадане співавторами науково-практичного видання «Експертиза судова. Вибрані положення». У процесі дослідження сформульовано питання: на підставі висновку якої із судових експертиз як єдиного джерела доказу ви були б схильні засудити обвинуваченого? Більше половини респондентів висловили найвищий рівень довіри до п'яти експертиз, які входять саме до системи криміналістичних: експертиза ДНК (100%); дактилоскопічна експертиза (93%); експертиза почерку (78%); експертиза ДТП (68%); токсикологічна експертиза (55%) [11, с. 20]. Схожі результати про найбільшу цінність висновків ДНК-експертиз презентують й інші соціологічні опитування суддів, прокурорів та адвокатів [12, с. 11, 15].

Критерій 2. Спосіб опрацювання експертизи.

У цій категорії вирізняють такі види експертиз:

– *експертиза індивідуальна* – вид експертизи, під час якої один експерт проводить дослідження і на цій підставі видає висновок стосовно предмета експертизи; водночас неважлива кількість спеціальностей, в яких експерт є фахівцем, а також методики, які він використав під час проведення експертизи;

– *експертиза одинарна* – вид експертизи, під час якої один експерт, який проводить дослідження, є фахівцем в одній галузі;

– *експертиза колегіальна* – вид експертизи, коли кілька експертів, які проводять дослідження, є фахівцями в одній спеціальності; водночас кожний експерт має право на окрему думку, якщо не згоден із загальним висновком, підготовленим групою експертів; як і в Україні, цей вид у польській науці часом називають комісійною експертизою;

– *експертиза комплексна* – вид експертизи, за якої кілька експертів, які проводять дослідження, є фахівцями в кількох різних спеціальностях).

Критерій 3. Процесуальна позиція експертизи.

До таких експертиз належать:

– *експертиза вступна* – проводиться на підставі аналізу неповного дослідницького матеріалу, коли такий матеріал дозволяє дати тільки первинні відповіді на основні питання і не дозволяє видати докладний висновок; експерт в такому разі може зробити застереження, що такий висновок може бути змінений у разі врахування матеріалів, які на час проведення експертизи не були відомі правоохоронним органам;

– *експертиза доповнююча* – являє собою доповнення експертизи попередньої, вона далі розвиває положення експертизи вступної; у підсумку ці дві експертизи повинні формувати повну думку експерта; часом її пов'язують із поняттям неповної експертизи, коли експерт не дав вичерпних відповідей на поставлені йому питання, хоча міг це зробити, а тому в процесуальних органах або суду виникає підстава вимагати доповнення раніше підготовленого висновку; в Україні така експертиза називається додатковою;

– *експертиза повторна* – вид експертизи, яка здійснюється знову щодо раніше досліджених об'єктів та дає відповіді на питання, аналогічні до питань попередньої експертизи; причиною ініціювання такої експертизи можуть бути сумніви, які виникають унаслідок недостатньої зрозумілості чи суперечливості висновку, або ж сумніви щодо упередженості, кваліфікації чи якості роботи експерта;

– *експертиза остаточна* – вид експертизи, який не має процесуального визначення, але в криміналістичному сенсі означає, що в питаннях застосованих досліджень об'єктів не існує чи принаймні існує мінімальна ймовірність того, що можуть бути встановлені інші результати, навіть за кількарізкових повторень дослідження, подальших доповнень дослідницького матеріалу чи доручення проведення експертизи іншому експерту;

– *експертиза котрадикторійна (змагальна)* – вид експертизи, який існує як елемент забезпечення змагальності кримінального процесу й ініціюється не процесуальними органами, а іншими сторонами кримінального провадження, наприклад, через незгоду з результатами попередніх експертиз, сумніви в об'єктивності експерта; перевагою такої експертизи є можливість контролю якості попередніх висновків, проте недоліком є суттєве подовження терміну кримінального провадження та його ускладнення; у польському кримінальному процесі цей вид експертиз не функціонує повною мірою, проте в країнах англосаксонської системи права вона є вагомим правовим інструментом захисту;

– *експертиза приватна* – прототип котрадикторійної експертизи з деякими відмінностями: по-перше, сторона кримінального процесу не через механізм подання клопотання про залучення експерта, а самостійно звертається до експерта, щоб отримати висновок з окремих питань, а тому така експертиза ще називається «позапроцесуальною», «позасудовою»; по-друге, унаслідок того, що відповідно до польського законодавства експертиза була проведена з порушенням порядку залучення експерта (суть порушення полягає в невиконанні умови доручення процесуальним органом проведення експертизи), такий висновок не має статусу джерела доказу в кримінальному провадженні; по-третє, неможливість використання такого висновку в процесі доказування не нівелює той факт, що експерт насправді присутній у реєстрі експертів і є спеціалістом вищої категорії в цій сфері; цінність такої експертизи полягає у зверненні уваги суду, інформуванні про деякі факти, обставини тощо.

Критерій 4. Обов'язок скористатися послугами експерта.

Цю групу експертиз презентують два види:

– *експертизи обов'язкові* (характеризуються тим, що залучення експерта є обов'язком процесуального органу,

який впливає із прямої вказівки Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) Польщі; таких випадків є тільки два: участь експерта обов'язкова під час огляду і розтину трупа (ст. 209 § 2, 3 КПК Польщі), за необхідності встановити стан психічного здоров'я обвинуваченого (ст. 202 § 1 КПК Польщі); проте до обов'язкових експертиз часто відносять і ті, проведення яких вимагає судова практика (встановлення характеру і ступеня тяжкості тілесних ушкоджень у разі вчинення злочинів проти життя та здоров'я, у справах про злочини, пов'язані з рухом механічного транспорту тощо) [13, с.125–126; 14, с. 198];

– експертизи факультативні (характеризується правом, а не обов'язком залучення експерта).

На окрему увагу заслуговують ще два види експертиз, щодо яких постійно точаться дискусії. Йдеться про так звану *суперекспертизу* та *метаекспертизу*. Інколи ці поняття вживаються як синоніми. У практиці органів досудового розслідування такий висновок експерта ніколи не матиме такої назви (вживання таких понять характерне суто для наукової полеміки). У процесуальних документах буде фігурувати назва, наприклад, «криміналістична оцінка деяких фактів і висновків експертів та процесуальних органів у справі <...>» [15, с. 52].

Та попри типову в науці синонімію, на думку багатьох учених, ці два поняття позначають все ж різні за своїм змістом дослідження. Суперекспертиза охоплює проведення досліджень у тих випадках, коли в справі вже є дві або більше суперечливих експертиз, і завданням такої суперекспертизи є з'ясування, висновок якої з них має більшу (!) доказову силу. Деякі польські вчені вважають таку експертизу обов'язковим елементом кримінального провадження для того, щоби розуміти, яке джерело доказу врахувати, а яке залишити поза увагою під час оцінювання доказів судом і вирішення справи.

На відміну від суперекспертизи, щоби провести метаекспертизу, не обов'язкова наявність суперечливих висновків. Фактично її можна проводити і за наявності одного висновку як результату проведення однієї експертизи, а винятковість її полягає в тому, що залучений експерт вивчає питання правильності проведення попередньої експертизи, інакше кажучи, роботу самого експерта, а не обставини, які мають значення для справи. Це і є основою для критики метаекспертизи на тій підставі, що вона не відповідає вимогам кримінального процесуального законодавства, оскільки повинна встановлювати важливі обставини події, а не той факт, чи вдало експерт провів попередню експертизу. Треба зауважити, що, за словами К. Пахніка, польська судова практика не приймає такого джерела доказу, як метависновок, адже в такому разі було б змішування процесуальних ролей, на експерта був би перенесений обов'язок суддівства [16, с. 72].

Однак здається, що така категоричність може бути не цілком виправданою. По-перше, якщо дослідницький матеріал був надто малої кількості, щоби можна було проводити повторні експертизи, з допомогою метаекспертизи можна хоча б усунути / підтвердити сумніви в помилковості / правильності застосованої технології проведених експериментів і порівнянь, інтепретації показників, отриманих у результаті застосування якогось обладнання чи якихось методик. По-друге, коли йдеться про цілком нові методики досліджень або коли виникають сумніви щодо

фактичної (а не на папері) кваліфікації експерта, таке дослідження може сприяти формуванню внутрішнього переконання судді, прокурора, слідчого щодо загального оцінювання обставин справи.

Навіть більше, на думку деяких польських правників, якщо суд виявив неповноту чи неясності, суперечності у висновку експерта, то може залучити тих самих чи інших експертів, щоби такі сумніви виключити. Хоча якщо після вжитих заходів сумніви щодо оцінки доказовості висновків залишилися актуальними, то суд не просто може, а повинен скористатися з можливості отримання метависновку [17, с. 49]. Й. Вуйцікевіч підкреслює, що висновки такого типу не є прямо забороненими законом, а їхня роль обернено пропорційна рівню криміналістичних знань процесуальних органів (тобто чим менші знання, тим вища цінність метависновку) [18, с. 103–106].

Важливо звернути увагу на те, що в польському кримінальному процесі допускається проведення експертизи з питань права. Предметом і завданням такої експертизи є інтерпретація правових норм у правозастосовній практиці, встановлення відповідності окремих юридичних фактів вимогам чинного законодавства. Хоча тут не обійшлося без критики. Так, прихильники правничої експертизи вказують на те, що, безумовно, право є галуззю спеціальних знань, якими і володіє суд, однак можна в кримінальному процесі залучити експерта з галузі іноземного (наприклад, торговельного, господарського права прикордонних держав) або міжнародного права (наприклад, права Європейського Союзу). У доктрині цивільного процесу є протилежна позиція, згідно з якою залучення експерта для встановлення правового стану і засад застосування зобов'язуючих норм права недопустиме, оскільки існує засада *iura novit curia*. Головним аргументом такої позиції є те, що така експертиза права змінює функцію експерта від з'ясування обставин, що мають значення для справи, до виконання функцій органу, покликаного ухвалити рішення в провадженні [19, с. 53]. І все ж сьогодні кримінально-процесуальне законодавство дозволяє у польському процесі звертатися по допомогу до правників, які володіють спеціальними знаннями у вузькій галузі права, для отримання висновку і таким способом економити час судді на вивчення того чи іншого правового питання, що має істотне значення для кримінального провадження.

Висновки. Підсумовуючи сказане, звернемо увагу на дві суттєві речі. По-перше, безумовно, у пропонованій класифікації не можна вважати вичерпними ані перелік критеріїв, ані перелік видів та підвидів судових експертиз. Інститут судових експертиз є динамічним, адже постійно оновлюється арсенал технічних засобів, апробовуються нові методики, впроваджуються інноваційні технології, розширюються можливості для доволі точних та об'єктивних досліджень, тому з'являються нові види та комплекси спеціалізованих експертиз. По-друге, більшість окреслених вище понять використовуються і в українській науці, мають схоже теоретичне та практичне значення, за винятком тих положень, що обумовлені особливостями нормативно-правової регламентації функціонування правового інституту судових експертиз у наших країнах. Цілком очевидно, що для українських вчених окремі питання відкривають поле для роздумів, а саме це є необхідним складником пошуку шляхів оптимізації кримінального провадження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Dufeniuk O. Ocena dowodu z opinii biegłego w polskim procesie karnym z punktu widzenia ukraińskiej badaczki. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2018. № 1. Volume 2. P. 51–57. URL: <http://www.vjhr.sk/ukr/>.
2. Дуфенюк О. Форма висновку експерта у польському кримінальному процесі. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія «Юридична». 2018. № 4. С. 242–250.
3. Дуфенюк О. Досвід Польщі стосовно участі судового експерта у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія «Юридична». 2018. № 1. С. 298–306.

4. Дуфенюк О. Підвищення ефективності роботи з «науковими» доказами у кримінальному провадженні (спільна проблема України та Польщі). *Держава і право в умовах глобалізації: реалії та перспективи* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 2–3 лютого 2018 р. Дніпро : ГО «Правовий світ», 2018. С. 89–94.
5. Дуфенюк О. Процесуальний статус експерта у кримінальному провадженні: польський досвід. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 2. С. 179–182. URL: http://www.pap.in.ua/2_2017/50.pdf.
6. Дуфенюк О. Забезпечення якості роботи криміналістичних лабораторій: польський досвід. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 1. С. 229–232. URL: http://www.pap.in.ua/1_2017/70.pdf.
7. Дуфенюк О. Стратегія перекладу польськоправового тексту на прикладі термінології кримінального процесу. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія «Юридична». 2017. № 1. С. 324–332.
8. Dufeniuk O. Normatywno-prawna regulacja uczestnictwa biegłego w postępowaniu karnym Ukrainy i Polski: badanie porównawcze. *Science Review*. 2017. № 7 (7). December. Vol. 6. S. 5–10. URL: <http://archive.ws-conference.com/wp-content/uploads/pw0551.pdf>.
9. Дуфенюк О. Експертиза у кримінальному провадженні за законодавством України та Польщі: порівняльне дослідження : монографія. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 272 с.
10. Gruza E., Mieczysław G., Moszczyński J. Kryminalistyka – czyli rzecz o metodach śledczych. Warszawa : Wydawnictwo Oficyna Wydawnicza ŁOŚGRAF, 2007. 249 s.
11. Wójcikiewicz J. Ekspertyza sądowa. Zagadnienia wybrane. Warszawa : Wydawnictwo Wolters Kluwer, 2007. 616 s.
12. Achrem W. Opinia biegłego z zakresu badań genetycznych w świetle analizy rezultatów badania ankietowego. Moc dowodowa, wiarygodność i przydatność naukowego środka dowodowego dowodzenia wybranych rodzajów przestępstw. *Problemy kryminalistyki*. 2013. № 282 (4). S. 34–41.
13. Kruszyński P., Błoński M., Zbrojewska M. Dowody i postępowanie dowodowe w procesie karnym – po nowelizacji z 1 lipca 2015 r. Komentarz praktyczny z orzecznictwem. Wzory pism procesowych. Warszawa : Wydawnictwo C.H. Beck, 2015. 694 s.
14. Gaberle A. Dowody w sądowym procesie karnym. Warszawa : Wydawnictwo Wolters Kluwer, 2010. 416 s.
15. Gurgul J. O swobodnej ocenie opinii biegłego. *Prokuratura i prawo*. 2013. № 10. S. 41–61.
16. Pachnik K. Biegli w praktyce sądowej. Siedelce : Wydawnictwo Unitas, 2015. 307 s.
17. Podemska A. Opinia biegłego w nowym modelu postępowania karnego. *Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów UJ. Nauki Społeczne*. 2014. № 8. S. 39–52.
18. Wójcikiewicz J. Metaopinie – wyraz siły czy słabości wymiaru sprawiedliwości? *Biegły w sądzie*. Kraków. 2006. S. 103–106.
19. Pachnik K. Biegli w praktyce sądowej. Siedelce : Wydawnictwo Unitas, 2015. 307 s.

УДК 343.163:343.13](477)

УГЛЯД ПРОКУРОРА ПІД ЧАС ЗМІНИ ОБВИНУВАЧЕННЯ В СУДІ: ДЕЯКІ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ

DISCRETION OF THE PROSECUTOR IN CHANGING CHARGES IN THE COURT: SOME CRIMINAL PROCEDURE ASPECTS

Кахновець С.О.,

аспірант кафедри кримінального процесу і криміналістики
Львівського національного університету імені Івана Франка

Проаналізовані питання угляду прокурора під час зміни обвинувачення в суді. З'ясовано поняття, зміст та підстави зміни прокурором обвинувачення в суді. Виявлені законодавчі недоліки такої зміни, зокрема щодо узгодження процесуальної позиції прокурора з позицією прокурора вищого рівня.

Ключові слова: угляд прокурора, обвинувачення, державне обвинувачення, зміна обвинувачення, судові провадження.

Проанализированы вопросы усмотрения прокурора при изменении обвинения в суде. Выявлены понятие, содержание и основания изменения прокурором обвинения в суде. Выявлены законодательные недостатки такого изменения, в частности по согласованию процессуальной позиции прокурора со своим руководителем.

Ключевые слова: усмотрение прокурора, обвинение, государственное обвинение, изменение обвинения, судебное производство.

Analyzed the questions of the discretion of the prosecutor in changing charges in court. The concept, content and grounds for a prosecutor's change in a prosecution have been clarified. The identified legislative shortcomings of such a change, in particular, the coordination of the procedural position of the prosecutor with his supervisor.

Key words: discretion of the prosecutor, accusations, public prosecution, change of prosecution, judicial proceedings.

Постановка проблеми. У сучасних умовах актуальними залишаються питання повноваження прокурора, зокрема в контексті реалізації ним угляду у кримінально-процесуальній діяльності. Такий угляд зустрічається на всіх стадіях кримінального провадження, не є винятком і судовий розгляд. Питання зміни обвинувачення в суді є важливим аспектом такого розгляду. Важливість дослідження зумовлена й необхідністю з'ясування особливостей прояву угляду прокурора під час зміни обвинувачення в суді, а також у контексті змін та доповнень, що були внесені до статей 338 та 341 Кримінального процесуального кодексу України, зокрема у 2013, 2014 та 2016 роках. Такі зміни, хоча і покращили правове регулювання зміни обвинувачення, проте не усунули всіх його недоліків.

Стан опрацювання. Питання зміни обвинувачення прокурором у суді тією або іншою мірою розглядали у своїх працях як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, зокрема: Г.І. Алейніков, В.П. Бойко, Б.Б. Булатов, В.О. Гринюк, О.Ю. Ільющонок, В.В. Колодчин, О.О. Маркіна, А.О. Машовець, О.О. Михайлов, К.В. Муравьев, К.А. Сляднева, Ф.Н. Фаткуллин та ін. Проте й до нині залишаються дискусійними та невирішеними деякі аспекти зміни обвинувачення прокурора в контексті реалізації ним угляду.

Метою статті є аналіз питань, що виникають під час реалізації угляду прокурора під час зміни ним обвинувачення в суді.

Виклад основного матеріалу. У науковій юридичній літературі часто досліджуються питання функцій про-